

Handläggare
Gunilla Olofsson
Telefon: 08 - 508 25 605

Till
Socialnämnden
2016-08-23

Åldersbedömning av s.k. ensamkommande flyktingbarn, motion (2016:49)

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Peter Svensson
Tf förvaltningschef

Marta Nannskog
Tf avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har skickat motion (2016:49) av Rickard Wall (-) om åldersbedömning av s.k. ensamkommande flyktingbarn till socialnämnden för yttrande. I motionen framhålls behovet av ytterligare förstärkning och intensifiering i framtagandet av metoder för åldersbedömningar av ensamkommande barn för att begränsa möjligheter att vuxna individer betraktas som barn och därmed får ett generösare mottagande under asylprövningen. Med hänvisning till gällande regelverk och pågående regeringsuppdrag till berörda statliga myndigheter, anser förvaltningen att det inte åligger stadens socialtjänst att göra medicinska åldersbedömningar av ensamkommande barn.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat motion (2016:49) av Rickard Wall (-) om åldersbedömning av s.k. ensamkommande flyktingbarn. Yttrande ska senast vara inlämnat den 28 oktober 2016. Yttrande på denna motion har även begärts från stadsdelsnämnderna Bromma, Hägersten-liljeholmen och Kungsholmen, stadsledningskontoret (SLK) samt från Barnläkarföreningen, Rädda Barnen och Röda korset.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen den 17 augusti. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 18 augusti.

Ärendet

I motionen framhålls behovet av ytterligare förstärkning och intensifiering i framtagandet av metoder för åldersbedömningar av ensamkommande barn för att begränsa möjligheter att vuxna individer betraktas som barn och därmed får ett generösare mottagande under asylprövningen. Förslag läggs i motionen om att Stockholms kommun ska åldersbedöma samtliga ensamkommande barn och utifrån principen hellre fria än fälla betrakta alla som inte bedöms vara äldre än 20 år som minderåriga. Författaren till motionen föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

- att Stockholms stad snarast gör åldersbedömningar av s.k. ensamkommande flyktingbarn som man tar emot obligatorisk.
- att individer som bedöms vara 20 år eller äldre inte ska omfattas av det system av förmåner vad avser boende med mera som minderåriga kommer i åtnjutande av.
- att implementering av eventuella kommande metoder för åldersbedömning som kan minska osäkerhetsmarginalerna företas i förekommande fall skyndsamt.
- att minska osäkerhetsmarginaler till följd av nya bedömningsmetoder ges genomslag i form av sänkning av golvet om 20 år (enligt ovan).

Nationella åtgärder kring åldersbedömningar

Rättsmedicinalverket fick i maj 2016 i uppdrag av regeringen att ansvara för genomförandet av medicinska åldersbedömningar inom ramen för ansökningar om uppehållstillstånd. I uppdraget till rättsmedicinalverket konstateras att frågan om en asylsökande är under eller över 18 år är viktig, inte bara när det gäller uppehållstillstånd utan även när det gäller boende och omvårdnad.

”Barn, dvs. personer under 18 år, har särskilda rättigheter enligt bl.a. FN:s konvention om barnets rättigheter. Det är t.ex. inte lämpligt att vuxna asylsökande bor med ensamkommande barn i barnboenden. Resurser avsatta för barn ska inte heller gå till vuxna asylsökande. Det är därför mycket angeläget att medicinska åldersbedömningar av asylsökande kan tillämpas i de fall det råder

tvksamhet om åldern och det saknas tillförlitliga handlingar som bekräftar personens ålder.”

Vidare fastslås i direktivet att, när en asylsökande inte kan göra sin ålder sannolik och det finns tvksamheter om den ålder som han eller hon har uppgett, ska en bedömning av personens ålder göras. Regeringens mening är att en medicinsk åldersbedömning kan bidra till underlaget och ge den sökande stöd för de uppgifter om åldern som lämnats.

”Om det efter en medicinsk åldersbedömning fortfarande finns tvivel om den enskildes ålder ska beslutsfattaren utgå från att han eller hon är underårig (Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd). Information till barn ska vara tydlig.”

I syfte att bidra till att fler åldersbedömningar kan komma till stånd inom ramen för ansökningar om uppehållstillstånd har regeringen samtidigt gett Migrationsverket i uppdrag att i ökad utsträckning bedöma åldern för ensamkommande barn vid registrering och prövning. Rättsmedicinalverket ska beakta och vid behov samordna sitt arbete med det arbete som görs inom ramen för det uppdraget.

”Rättsmedicinalverket ska senast den 15 november 2016 redovisa till regeringen hur medicinska åldersbedömningar görs och, inom ramen för ansökningar om uppehållstillstånd, beskriva hur sådana ska genomföras över tid och processen för dessa. Denna process ska vara rättssäker.”

Socialstyrelsen har nyligen gjort en genomlysning av forskning inom området där olika metoder för medicinska åldersbedömningar analyseras. Revidering pågår av Socialstyrelsens rekommendationer för medicinska åldersbedömning utgående från senaste aktuella forskning. Socialstyrelsens uppdrag och arbete ska samordnas med Migrationsverkets och Rättsmedicinalverkets uppdrag.

Förvaltningens synpunkter

Många ensamkommande barn saknar födelsebevis eller annan identitetshandling när de kommer till Sverige. Det finns länder där det inte alltid upprättas födelsebevis som visar var och när man är född eller anger vilka föräldrarna är. Detta gäller särskilt i länder där det råder krig och konflikter, om man tillhör en diskriminerad minoritet eller om man är född i ett flyktingläger.

Idag finns det inga helt säkra metoder som exakt kan fastställa en persons kronologiska ålder i åldersspannet runt 18 år. Det går bara att ange ett åldersintervall för att avgöra om den av barnet angivna åldern är sannolik eller inte. De metoder som trots allt förefaller vara de mest ändamålsenliga är de medicinska metoderna, det vill säga, en klinisk pediatrik läkarundersökning som kompletteras med röntgenundersökningar.

På grund av den sekretess som gäller inom socialtjänsten, 26 kap. offentlighets- och sekretesslagen, får socialtjänsten inte som huvudregel kontakta Migrationsverket på eget initiativ angående ett ensamkommande barns personliga förhållanden om det inte står klart att varken barnet eller någon av barnets närstående lider men av att uppgifterna lämnas ut. Menprövningen innebär normalt att det krävs samtycke för att lämna ut uppgifterna. När Migrationsverket, en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen, regeringen, Polisen eller Säkerhetspolisen begär uppgifter från socialnämnden om ett ensamkommande barns personliga förhållanden, och uppgifterna behövs för att avgöra ärendet om uppehållstillstånd, eller för att verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning, är socialnämnden skyldig att lämna uppgifter (17 kap. 1 § UtlL). Migrationsverket har som rutin att fråga socialtjänsten om dess mening när verket upplever en osäkerhet i sin bedömning av ett ensamkommande barns ålder.

Ansvar för att göra åldersbedömningar av ensamkommande asylsökande barn ligger inte på kommunernas socialtjänst. Det är Migrationsverket som är den ansvariga myndigheten för att utreda frågan om barnets ålder inom ramen för deras utredning av den asylsökandes identitet. Den kommunala socialtjänsten får inte bygga ett parallellt rättssystem för åldersbedömningar.

Frågan har nyligen prövats juridiskt i två fall vid Härnösands Förvaltningsrätt, huruvida det är möjligt för kommuner att på eget bevåg göra åldersbedömningar. I bägge fallen har Förvaltningsrätten dömt till kommunens nackdel. (Mål 252-16, samt mål 278-16.)

Med hänvisning till ovanstående anser förvaltningen att det inte åligger stadens socialtjänst att göra medicinska åldersbedömningar av ensamkommande barn. Förvaltningen föreslår att Socialnämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på motionen.

Bilaga

Motion (2016:49) av Rickard Wall (-) om åldersbedömning av s.k. ensamkommande flyktingbarn